

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.26.2.2023

**Pan
Krzysztof Woś
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie**

Państwowe Gospodarstwo Wodne
Wody Polskie
ul. Żelazna 59a
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/041 – „Realizacja działań na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Polsce”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Zarząd Zlewni we Wrocławiu ¹ , wyb. Wyspiańskiego 39, 50-370 Wrocław.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Woś, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ² . Agnieszka Gramiak-Bień – Dyrektor PGW WP ZZ we Wrocławiu ³ .
Zakres przedmiotowy kontroli	Prowadzenie działań na rzecz utrzymania dobrego stanu wód lub jego poprawy, w tym osiągnięcia celów środowiskowych dla wód.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia kontroli ⁴ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	1. Andrzej Zygmunt, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LWR/179/2023 z 26 października 2023 r. 2. Jerzy Skowroński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/119/2023 z 17 lipca 2023 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1, 265)

¹ Dalej: PGW WP ZZ we Wrocławiu lub Zarząd Zlewni we Wrocławiu.

² Od 31 sierpnia 2022 r., a od 17 sierpnia 2022 r. do 30 sierpnia 2022 r. jako pełniący obowiązki Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Wcześniej: Przemysław Dąca od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r., Mariusz Gajda – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska powołany na funkcję Pełnomocnika ds. Organizacji Wód Polski od 2 do 16 stycznia 2018 r.

³ Dalej: Dyrektor Zarządu Zlewni we Wrocławiu. Od 5 grudnia 2018 r. Wcześniej: Teresa Szczerba – koordynator działalności Zarządu Zlewni we Wrocławiu od 1 do 7 stycznia 2018 r.; Mateusz Bajowski – Dyrektor PGW WP ZZ we Wrocławiu od 8 stycznia 2018 r. do 30 listopada 2018 r.; (jako p.o. dyrektor) Krzysztof Kitowski – Zastępcę Dyrektora Zarządu Zlewni we Wrocławiu od 1 do 4 grudnia 2018 r.

⁴ Czynności kontrolne zakończono 5 grudnia 2023 r.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność PGW WP ZZ we Wrocławiu w kontrolowanym zakresie.

Uzasadnienie oceny

Kontrola nie wykazała aby Zarząd Zlewni we Wrocławiu, w zakresie swojej właściwości i otrzymanych do wykonania zadań, nie realizował lub realizował nieprawidłowo działania wskazane w aPWŚK⁷.

Stwierdzony brak planowania i realizowania przez Zarząd Zlewni we Wrocławiu przedsięwzięć dotyczących odbudowy ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych wynikał z faktu, że aktywność Zarządu Zlewni we Wrocławiu w tym zakresie nie była możliwa bez wcześniejszej identyfikacji i wyznaczenia takich obszarów na terenie Zarządu Zlewni i kraju, co znajduje się poza właściwościami kontrolowanej jednostki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Prowadzenie działań na rzecz utrzymania dobrego stanu wód lub jego poprawy, w tym osiągnięcia celów środowiskowych dla wód

Opis stanu faktycznego

1a. W okresie objętym kontrolą PGW WP ZZ we Wrocławiu, zgodnie z przyjętym podziałem⁸ zadań, nie uczestniczył w realizacji żadnego zadania inwestycyjnego na obszarze właściwości Zarządu Zlewni we Wrocławiu. Niemniej jednak na obszarze będącym we właściwości Zarządu Zlewni we Wrocławiu zadania inwestycyjne na rzecz utrzymania dobrego stanu wód lub jego poprawy były skutecznie realizowane przez inne podmioty, jak opisano w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Stosownie do treści pełnomocnictw udzielonych przez Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w zakresie uprawnień Dyrektora Zarządu Zlewni we Wrocławiu i jego zastępcy było: (1) pełnienie funkcji inicjatora postępowań, zgodnie z Regulaminem udzielania zamówień publicznych w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie⁹, w szczególności inicjowanie i dokonywanie szacunku wartości zamówień w postępowaniach o wartości mniejszej niż 130 tys. zł; (2) zatwierdzanie zapytań ofertowych w postępowaniach o wartości mniejszej niż 130 tys. zł; (3) prowadzenie negocjacji, udzielanie odpowiedzi i wyjaśnień w postępowaniach o wartości mniejszej niż 130 tys. zł; (4) podpisywanie informacji o wyborze wykonawcy lub o unieważnieniu postępowania w postępowaniach o wartości mniejszej niż 130 tys. zł; oraz (5) udzielanie zamówień, przez co należy rozumieć zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego w postępowaniach o wartości mniejszej niż 130 tys. zł.

(akta kontroli: tom I, str. 6-7, 302-303)

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju.

⁸ Tj. dokumentami wskazującymi odpowiedzialnych za realizację zadań, którymi są: (1) dla zadań ID 19263, ID 19264 i ID 19265 realizowanych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu – zarządzenie nr 0230/26/2009 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z 30 września 2009 r.; oraz (2) dla zadania ID 19258 realizowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach – umowa na wykonanie zadania „Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, województwo opolskie, Etap I” z 2016 r.

⁹ Dalej: PGW WP.

W okresie objętym kontrolą Zarząd Zlewni we Wrocławiu nie udzielał zamówień o wartości powyżej 130 tys. zł. Odnosząc się do kwestii „Realizacji działań na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Polsce” Dyrektor Zarządu Zlewni we Wrocławiu wyjaśniła m.in., że „Programy planowanych inwestycji tworzone są przez Wydział Planowania i Inwestycji w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej Wody Polskie we Wrocławiu¹⁰. Programy te tworzone są na podstawie zebranych informacji z jednostek terenowych PGW WP oraz m.in. zadań zgłaszanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Program planowanych inwestycji zawiera wszystkie zadania inwestycyjne planowane na terenie RZGW we Wrocławiu. Ujęte w tym Programie zadania inwestycyjne służą celom środowiskowym, ochronie przeciwpowodziowej, żegludze, retencji wodnej, rolnictwu, rekreacji itp. Nie opracowywane są odrębne Programy w zakresie poprawy stanu wód.”.

(akta kontroli: tom I, str. 8)

1b. Zarząd Zlewni we Wrocławiu prowadził następujące działania służące prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami, w tym osiągnięcia celów środowiskowych, określonych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych: (1) uzgadnianie i opiniowanie przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, w toku postępowań o wydanie dla nich decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; oraz (2) prowadzenia postępowań dotyczących ocen wodnoprawnych, dla których organem właściwym jest Dyrektor Zarządu Zlewni we Wrocławiu.

W latach 2018-2023, do 31 lipca 2023 r., Zarząd Zlewni we Wrocławiu w toku postępowań o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w odniesieniu do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, dokonał łącznie 1972¹¹ uzgodnień i opinii oraz wydał siedem¹² ocen wodnoprawnych.

Działanie te nie wynikały z aPWŚK, ale służyły osiągnięciu celów wskazanych w aPWŚK.

(akta kontroli: tom I, str. 13)

1c. Zarząd Zlewni we Wrocławiu planował i realizował działania utrzymaniowe jedynie w zakresie niezbędnym dla zapewnienia celów określonych w art. 227 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹³, tak, aby nie doszło do uniemożliwienia osiągnięcia celów środowiskowych. Działania utrzymaniowe polegały na: (1) wykaszaniu roślin z dna oraz brzegów śródlądowych wód powierzchniowych; (2) usuwaniu roślin pływających i korzeniących się w dnie śródlądowych wód powierzchniowych; (3) usuwaniu drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych; oraz (4) usuwaniu ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka. Działania podejmowane były interwencyjnie. Działania wszystkich czterech grup wykonywane były przez podmioty zewnętrzne na zlecenie Zarządu Zlewni we Wrocławiu. Część działań z grupy (4) „usuwanie ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka” realizowana była siłami własnymi Zarządu Zlewni we Wrocławiu, tj. przez Zespół ds. Wsparcia Technicznego. W okresie objętym kontrolą w Zarządzie Zlewni we Wrocławiu zaplanowano i wykonano łącznie 205 wyżej opisanych działań.

(akta kontroli: tom I, str. 16, 95-124, 287-288)

¹⁰ Dalej: RZGW we Wrocławiu.

¹¹ 304 w 2018 r., 308 w 2019 r., 402 w 2020 r., 349 w 2021 r., 392 w 2022 r. i 217 do 31 lipca 2023 r.

¹² Trzy w 2020 r., jedną w 2021 r. i trzy do 31 lipca 2023 r.

¹³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, ze zm. Dalej: Prawo wodne.

1d. Zarząd Zlewni we Wrocławiu nie realizował przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych oraz nie współdziałał w tym zakresie z właściwymi organami i podmiotami, w sposób zapewniający osiągnięcie lub utrzymanie celów środowiskowych dla wód.

Dyrektor Zarządu Zlewni we Wrocławiu wyjaśniła, że „(...) Nadzór na planowaniem i realizacją przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych (...) sprawuje Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej PGW WP. Zgodnie z posiadaną wiedzą KZGW mając na uwadze konieczność zapewnienia spójności i jednorodności w podejściu do wyznaczania ww. ekosystemów na poziomie całego kraju, podjęto decyzję o przygotowaniu jednolitych wytycznych dla tego zadania, obejmujących obszar całego kraju. Obecnie w KZGW dobiegają końca prace nad opracowaniem szczegółowego opisu przedmiotu zamówienia.”.

Brak aktywności Zarządu Zlewni we Wrocławiu w opisanym obszarze wynikał z Regulaminu organizacyjnego PGW WP, który określa, że do właściwości Zarządu Zlewni należy: „współpraca w planowaniu przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych oraz realizacją przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych oraz współdziałanie w tym zakresie z właściwymi organami i podmiotami”. Planowanie i realizacja ww. przedsięwzięć poprzedzona musi być identyfikacją i wyznaczeniem przedmiotowych ekosystemów zdegradowanych, co znajduje się we właściwości organów nadrzędnych wobec Zarządu Zlewni.

Planowanie i realizacja przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych nie są możliwe bez wcześniejszej identyfikacji i wyznaczenia takich obszarów na terenie Zarządu Zlewni i kraju, co znajduje się poza właściwościami Zarządu Zlewni we Wrocławiu.

(akta kontroli: tom I, str. 17, 288)

1e, 1f. Zgodnie z II aktualizacją Planów Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry, w granicach działania PGW WP ZZ we Wrocławiu znajduje się 116 JCWP¹⁴, wśród których w 88 wyznaczono obszary Natura 2000. Na terenie działania Zarządu Zlewni we Wrocławiu zlokalizowanych było 26 obszarów Natura 2000, z czego 23 to obszary ochrony siedlisk i trzy obszary ochrony ptaków. Spośród ww. 26 obszarów Natura 2000 dla 10 nie ustalono planu zadań ochronnych, dla siedmiu nie zaplanowano działań Zarządu Zlewni we Wrocławiu. PGW WP ZZ we Wrocławiu prowadził działania ochronne w dziewięciu obszarach, tj. w: (1) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020065.H Bierutów; (2) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020002.H Dębniańskie Mokradła; (3) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020036.H Dolina Widawy; (4) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020051.H Irysowy Zagon koło Gromadzynia; (5) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020069.H Las Pilczycki; (6) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020068.H Muszkowicki Las Bukowy; (7) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLC 020002.B Łęgi Odrzańskie; (8) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLC020002.H Łęgi Odrzańskie; oraz (9) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH02000.3.H Dolina Łachy (Jezierzycza do Rowu Stawowego), który znajduje się częściowo w obszarze działania Zarządu Zlewni w Lesznie.

W istniejących Planach Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000, znajdujących się na terenie działania PGW WP ZZ we Wrocławiu, zidentyfikowano 21 zadań określonych dla PGW WP, z których 17 przypisano Zarządowi Zlewni

¹⁴ Jednolita część wód powierzchniowych.

we Wrocławiu i cztery zadania przypisano RZGW we Wrocławiu. 16 z 17 zadań przypisanych PGW WP ZZ we Wrocławiu były zadaniami ciągłymi typu „zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunków ...”, „przeprowadzanie koszenia wałów przeciwpowodziowych i skarp rowów i cieków wodnych ...” lub „realizowanie okresowych wahań wody poprzez sterowanie poziomem wód ...”. Zadania te były realizowane przez PGW WP ZZ we Wrocławiu. Zarząd Zlewni we Wrocławiu nie podjął działań związanych z jednym z 17 przydzielonych zadań, tj. w obszarze Natura 2000 Las Pilczycki PLH020069, nie usuwano rdestowców z nadbrzeża Odry. Przeprowadzono oględziny¹⁵ terenu i stwierdzono cztery stanowiska występowania rdestowców na nadbrzeżu Odry. Ze względu na miejsce występowania (brzeg rzeki, na skarpie, pomiędzy drzewami), niewielki zasięg oraz charakter zarośli (pojedyncze pędy na znacznej powierzchni) oraz wymagania i wytyczne odnośnie skutecznego usuwania tych roślin (usunięcie pędów podziemnych do głębokości kilku metrów wraz z glebą i zastąpienie jej „czystą”, brak możliwości użycia herbicydów w tym terenie) PGW WP ZZ we Wrocławiu podjął decyzję, by usunięcie poprzedzić kilkuletnimi obserwacjami zinwentaryzowanych stanowisk i ich rozwoju w celu oceny, czy próba usunięcia nie stanowić będzie większego zagrożenia dla środowiska i stateczności skarp rzeki.

Z czterech zadań przypisanych RZGW we Wrocławiu¹⁶, jedno zostało zakończone¹⁷ i trzy były w trakcie realizacji¹⁸.

(akta kontroli: tom I, str. 17, 207, 244, 288-293, 303)

1g. Na obszarze właściwości Zarządu Zlewni we Wrocławiu podmioty wykorzystujące hydroenergię do wytwarzania energii elektrycznej posiadały 19 elektrowni wodnych¹⁹.

Zarząd Zlewni we Wrocławiu nie współpracował z podmiotami, które planowały budowę lub modernizację instalacji wykorzystującej hydroenergię do wytwarzania energii elektrycznej w sposób zapewniający osiągnięcie lub utrzymanie celów środowiskowych wód.

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym PGW WP, prowadzenie zestawień i współpraca z podmiotami planującymi budowę lub modernizację instalacji wykorzystujących hydroenergię do wytwarzania energii elektrycznej przy opiniowaniu wniosków o dzierżawę/użytkowanie terenów należących do Skarbu Państwa, będących pod nadzorem PGW WP, nie należy do właściwości PGW WP ZZ we Wrocławiu.

(akta kontroli: tom I, str. 17, 294-296)

2. W badanym okresie Zarząd Zlewni we Wrocławiu rozpoczął i zakończył realizację siedmiu następujących działań wskazanych w aPWŚK do rozpoczęcia w terminie trzech lat od dnia ogłoszenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza: (1) przegląd ustaleń pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody oraz realizacji tych pozwoleń co najmniej raz na cztery lata; (2) przegląd ustaleń pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie ścieków oraz realizacji tych pozwoleń co najmniej raz na cztery lata; (3) przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków

¹⁵ Oględziny przeprowadzili pracownicy Działu Zarządzania Środowiskiem Zarządu Zlewni we Wrocławiu w latach 2018-2023.

¹⁶ Według stanu na 2 listopada 2023 r.

¹⁷ PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020036.H Dolina Widawy dotyczące „Wykonania przekopów w dwóch istniejących półwyspach w korycie rzeki Odry powyżej stopnia Brzeg Dolny w celu stworzenia wysp”.

¹⁸ Tj.: (1) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLC020002.B Łęgi Odrzańskie; (2) PL.ZI POP.1393.N2K.PLC020002.B Łęgi Odrzańskie „współpraca w opracowaniu programu poprawy warunków wilgotnościowych w siedliskach ...”; i (3) PL.ZIPOP.1393.N2K.PLC020002.B Łęgi Odrzańskie „opracowanie projektu przywracania kontaktu starorzeczy z wodami Odry i innych rzek”.

¹⁹ W tym pięć „małych elektrowni wodnych” i 14 „elektrowni wodnych”.

do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych JCWP Zielona RW6000161334899 (ID 13811); (4) przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych JCWP Kasina (ID 13930); (5) przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych JCWP Rudna od źródła do Moskorzynki RW60001815259 (ID 17821); (6) przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie środowiskowe JCWP Odra od wałów Śląskich do Kanału Wschodniego RW6000211511 (ID 19277); i (7) przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych JCWP Ślęza od źródła do Księginki RW600061336192 (ID 21194).

Jedno działanie, tj. ustanowienie stref ochronnych ujęć wód, rozpoczęto terminowo i jest realizowane jako działanie ciągłe.

Dwóch rodzajów działań²⁰, nie wynikających z aPWŚK, ale przypisanych PGW WP ZZ we Wrocławiu na podstawie innych dokumentów, nie realizowano ze względu na nie występowanie przesłanek do ich rozpoczęcia.

W okresie objętym kontrolą PGW WP ZZ we Wrocławiu dokonywał wymaganych analiz w odniesieniu do 12 decyzji na odprowadzenie wód ze stawów hodowlanych jako przypadków, w których korzystanie z wód objęte pozwoleniem wodnoprawnym wiązało się ze zrzutem wody z tych stawów.

Na obszarze znajdującym się we właściwościach Zarządu Zlewni we Wrocławiu realizowano również następujące zadania:

- (1) Budowa przepławki, przywrócenie drożności odcinków rzek, ID 19257²¹, odpowiedzialny Dyrektor RZGW we Wrocławiu, wykonawca – inwestor prywatny;

Zadanie zostało zrealizowane²² 23 miesiące po terminie wyznaczonym w aPWŚK²³;

W 2019 r. inwestor prywatny wystąpił do Dyrektora Zarządu Zlewni we Wrocławiu o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie elektrowni wodnej oraz przebudowę budowli piętrzącej tzw. jazu środkowego, jednego z elementów hydrowężla Brzeg w km 198+400 rz. Odry; wykonanie nowej elektrowni, jak i przebudowa istniejącego jazu wymagały uzyskania pozwolenia na budowę; ponieważ przebudowa w świetle przepisów jest traktowana jak budowa nowego obiektu, zarówno elektrownia jak i jaz powinny spełniać wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i

²⁰ Tj.: egzekwowaniu: (1) zakazu odprowadzania ścieków do wód i do ziemi w granicach stref ochronnych ujęć wód, jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami ochrony; oraz (2) zakazu odprowadzania ścieków bezpośrednio do wód podziemnych. JCW znajdowały się na terenie zalesionym, rolniczym (Prawo wodne, art. 240 ust. 4 w nawiązaniu do art. 16 pkt 61 lit. f i g tej ustawy).

²¹ Zadanie „budowa przepławki, przywrócenie drożności” Odry na odcinku od Małej Panwi do granic Wrocławia – Lp. 74 w „Zestawieniu JCWP z aktualizacji Programu wodno-środowiskowego Kraju (aPWŚK) zawierającego działania dla jednolitych części wód powierzchniowych z obszaru działania Zarządu Zlewni we Wrocławiu” (akta kontroli: tom I, str. 26). Podstawa prawna: rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. poz. 1967).

²² Z ustaleń na 5 grudnia 2023 r. inwestycja była w trakcie odbiorów. Inwestor pismem z 3 października 2023 r. informował Zarząd Zlewni we Wrocławiu o realizacji przepławki dla ryb na końcowym etapie konfiguracji rygli przepławki, modelowaniu przepływu oraz określaniu barier behawioralnych.

²³ Aktualizacja PWŚK zakładała ukończenie zadania do końca 2021 r.

ich usytuowanie²⁴, w którym w § 18 wskazano, że budowle piętrzące przegradzające rzekę wyposaża się w urządzenia zapewniające swobodne przedostawanie się ryb przez przeszkodę, o ile jest to uzasadnione warunkami lokalnymi, a zbiorniki wodne kształtuje się tak, aby pozostawić ostoje i tarliska dla ryb. Również zgodnie z art. 187 ust. 2 Prawa wodnego, budowle piętrzące powinny umożliwiać migrację ryb; wykonanie urządzeń umożliwiających migrację ryb jest obligatoryjne w przypadku nowobudowanych budowli piętrzących, a nie tylko urządzeń MEW²⁵, bowiem budowle piętrzące przerywają możliwość migracji ryb i szkodzą środowisku wodnemu, w związku z czym wymagają wykonania urządzeń zmniejszających te szkody; obowiązek wykonania urządzeń umożliwiających migrację ryb wynika z przepisu art. 187 ust. 2 Prawa wodnego, zalecającego aby budowle piętrzące umożliwiały migrację ryb, z przepisu art. 396 ust. 1 pkt 8 Prawa wodnego, w myśl którego pozwolenie wodnoprawne nie może naruszać wymagań ochrony środowiska, a także z przepisu art. 403 ust. 1 Prawa wodnego, który wymaga aby w pozwoleniu wodnoprawnym ustalone były obowiązki niezbędne ze względu na ochronę zasobów środowiska;

Dyrektor Zarządu Zlewni we Wrocławiu w decyzji²⁶ z dnia 14 stycznia 2020 r. wyznaczyła inwestorowi prywatnemu termin opracowania i uzgodnienia koncepcji inwestycji do końca 2021 r., a ostateczne wykonanie przeplawki w terminie do końca 2025 r.;

Decyzja została wydana zgodnie z art. 397 ust. 3 pkt 2 Prawa wodnego, który wskazuje, że organem właściwym (właściwość rzeczowa), w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁷, do wydania przedmiotowej decyzji jest dyrektor zarządu zlewni PGW WP; wykonanie urządzeń wodnych: budowę obiektu energetyki wodnej, tj. elektrowni wodnej w Brzegu, miało miejsce na obszarze, dla którego organem właściwym (właściwość miejscowa) do wydania przedmiotowego pozwolenia wodnoprawnego w ww. zakresie jest Dyrektor Zarządu Zlewni we Wrocławiu;

Decyzja o sposobie budowy przeplawki była konsultowana i zaakceptowana przez RZGW we Wrocławiu; stroną prowadzanego w powyższym zakresie postępowania administracyjnego był Dyrektor RZGW we Wrocławiu i na każdym etapie postępowania był informowany o jego przebiegu; w sierpniu 2019 r. Zastępca Dyrektora RZGW we Wrocławiu ds. Ochrony przez Powodź i Suszą na spotkaniu z inwestorem określił warunki realizacji przedsięwzięcia jakim było postępowanie o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie nowej małej elektrowni wodnej na rzece Odrze w Brzegu, montażu zamknięć na jazie środkowym oraz usłudze wodnej polegającej na korzystaniu z wód na cele hydroenergetyczne; podczas tego spotkania ustalono, że w ramach pozwolenia wodnoprawnego na inwestora zostanie nałożony obowiązek wykonania przeplawki;

Dyrektor PGW WP ZZ we Wrocławiu wyjaśniła, że inwestorowi prywatnemu udzielono pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie elektrowni wodnej oraz przebudowę jazu stałego, mając na uwadze iż konieczność wykonania przeplawki, wynikała bezpośrednio z faktu planowanej przebudowy jazu stałego, a roboty budowlane wykonywane w tym zakresie wymagały uzyskania

²⁴ Dz. U. Nr 86, poz. 579.

²⁵ MEW – mała elektrownia wodna.

²⁶ Znak: WR.ZUZ.5.421.202.2019.KT.

²⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm. Dalej: ustawa Kodeks postępowania administracyjnego.

pozwolenia wodnoprawnego oraz pozwolenia na budowę; inwestor prywatny w pierwszej kolejności uzyskał pozwolenie na budowę elektrowni i przebudowę jazu, a kolejno pozwolenie wodnoprawne i pozwolenie na budowę przepławki dla ryb;

Dyrektor PGW WP ZZ we Wrocławiu wyjaśniła również, że o wszczęciu postępowania oraz zamiarze wydania decyzji zgodnie z wnioskiem zawiadomiła strony, w tym Dyrektora RZGW we Wrocławiu, wyznaczając jednocześnie termin do zapoznania się z materiałami zebranymi w sprawie oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów, zgodnie z art. 61 § 4 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego; strony postępowania nie wniosły do sprawy żadnych wniosków ani zastrzeżeń, a przeprowadzone postępowanie administracyjne wykazało, że nie ma przeszkód do wydania przedmiotowego pozwolenia, w zakresie określonym w niniejszej decyzji; określony w decyzji termin na wykonanie przepławki do końca 2025 r. był wieloletnim, wymagającym spełnienia wielu warunków określonych przepisami prawa, uzyskania wielu decyzji i uzgodnień; „zatem realizacja tego przedsięwzięcia w terminie określonym w aPWŚK na IV kwartał 2021 r. nie była możliwa”; pracownicy Zarządu Zlewni we Wrocławiu monitorowali realizację inwestycji; w wyniku przyjętego rozwiązania realizacji inwestycji przepławka została oddana do użytku w grudniu 2023 r., co oznacza opóźnienie o 23 miesiące w stosunku do terminu określonego w aPWŚK;

- (2) Budowa przepławki, przywrócenie drożności odcinków rzek, ID 19258, odpowiedzialny Dyrektor RZGW we Wrocławiu, wykonawca – Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Opolu²⁸;

W 2016 r. została podpisana umowa na wykonanie zadania „Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW we Wrocławiu, województwo opolskie – etap I”. Przedmiot umowy realizowany był jako trzy odrębne przedsięwzięcia inwestycyjne obejmujące m.in. przebudowę modernizacyjną jazu w Zwanowicach; umowa wskazywała Zamawiającego jako p.o. Dyrektora RZGW we Wrocławiu z adresem Zamawiającego RZGW we Wrocławiu, Jednostka Realizująca Projekt – ul. Odrowążów 2 w Opolu, ponieważ to właśnie Jednostka Realizująca Projekt z Opola była odpowiedzialna za realizację zadania; w 2016 r. opolska jednostka podlegała Dyrektorowi RZGW we Wrocławiu; po zmianach organizacyjnych podlega RZGW w Gliwicach;

Zadanie ID 19258 zostało zrealizowane;

- (3) Przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej, ID 19263, odpowiedzialny i wykonawca Dyrektor RZGW we Wrocławiu;

Zadanie zostało zrealizowane w ramach zadania „Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego”, przed powstaniem PGW WP;

- (4) Przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej, ID 19264, odpowiedzialny i wykonawca Dyrektor RZGW we Wrocławiu;

Zadanie zostało zrealizowane w ramach zadania „Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego”, przed powstaniem PGW WP;

²⁸ Działanie dotyczy JCW RW60002113337 leżącej na terenie właściwości PGW WP Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach.

- (5) Budowa przeprawki, przywrócenie drożności odcinków rzek, ID 19265, odpowiedzialny i wykonawca Dyrektor RZGW we Wrocławiu;

Zadanie zostało zrealizowane w ramach zadania „Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego”, przed powstaniem PGW WP.

(akta kontroli: tom I, str. 18, 21-29, 296-299, 303-308)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 21 grudnia 2023 r.

Kontroler

Andrzej Zygmunt
Doradca techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis